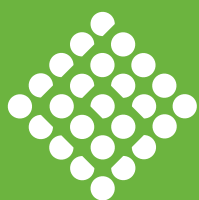

**METHODIEK EN
BEGELEIDEN VOOR
PEDAGOGISCH WERK**

Angerenstein
WELZIJN

COLOFON

Uitgeverij: Edu'Actief b.v.

0522-235235

info@edu-actief.nl

www.edu-actief.nl

Auteur: B. Becker, M. Beers, J. Bolt, W. den Brok, B. Brouwer, S. van Brouwershaven, T. Cremers, P. van Deijl, S. Groeneveld, A. van Haaren, HanSo Educatie, T. Hilhorst, N. de Kroon, S. van Mameren, A. Martin, J. Noordzij, C. van Oost, H. Penterman, E. van Rijbroek, K. Stolk-Haar, M. Velthoen

Inhoudelijke redactie: S. de Koning

Titel: Methodiek en begeleiden voor pedagogisch werk

ISBN: 978 90 3724 405 2

© Edu'Actief b.v. 2017

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Edu'Actief, te vinden op www.edu-actief.nl.

INHOUDSOPGAVE

	Inleiding	8
Thema 1	Methodisch handelen en doelgericht werken	
	1.1 Methodisch handelen	12
	1.2 Cyclisch proces binnen methodisch handelen	14
	1.3 SMART-doelen	18
	1.4 Verdieping: Verschillende soorten doelen	23
Thema 2	Vormen van methodische plannen en plannen bijstellen	
	2.1 Een plan van aanpak maken	28
	2.2 Een plan van aanpak toepassen	30
	2.3 Een werkplan	32
	2.4 Een draaiboek	34
	2.5 Begeleiden en methodische plannen	36
	2.6 Verdieping: Plannen aanpassen	39
Thema 3	Kindgegevens verzamelen	
	3.1 Kindgegevens	44
	3.2 Methodisch gegevens verzamelen	47
	3.3 Rubriceren en analyseren van gegevens	54
	3.4 Samenvatten en rapporteren	57
	3.5 Verdieping: Levensverhaal	60
Thema 4	Signaleren en observeren	
	4.1 Waarnemen, signaleren en interpreteren	64
	4.2 Observeren	66
	4.3 Observatietechnieken	68
	4.4 Observatiemethoden	70
	4.5 Factoren die de observatie kunnen beïnvloeden	73
	4.6 Het verwerken van informatie	76
	4.7 Vastleggen van informatie	78
	4.8 Verdieping: Valkuilen bij observatie	81

Thema 5	Evalueren	
5.1	Van evalueren kun je leren	86
5.2	Product- en procesevaluatie	88
5.3	Evaluatiecriteria	90
5.4	Manieren om te evalueren	92
5.5	Resultaten van de evaluatie	95
5.6	Het evaluatieplan	96
5.7	Verdieping: Evaluatiemodel van Kirkpatrick	99
Thema 6	Reflecteren	
6.1	Reflecteren als eind van de methodische cyclus	104
6.2	Reflecteren volgens Korthagen	106
6.3	ABCD-methode	108
6.4	Technieken om te reflecteren	109
6.5	Reflecteren als kwaliteitszorg	112
6.6	Verdieping: Reflecteren volgens STARRT	114
Thema 7	Rapporteren	
7.1	Rapporteren in het welzijnswerk	118
7.2	Vormen van rapporteren	121
7.3	Rapporteren en de wet	126
7.4	Algemene aandachtspunten bij rapporteren	127
7.5	Rapporteren in de praktijk	129
7.6	Verdieping: Rapporteren volgens de SOAP-methode	133
Thema 8	Vorming en ontwikkeling van groepen	
8.1	Groepsdynamica	138
8.2	Groepen in alle soorten en maten	140
8.3	Lid zijn van de groep	143
8.4	Groepskarakteristieken	145
8.5	De levensloop van een groep	149
8.6	Verdieping: Afweermechanismen in groepen	155

Thema 9	Onderzoeken en sturen van de groep	
9.1	De groepsanalyse	160
9.2	Onderzoeken van de groep	163
9.3	Doelen voor de groep	167
9.4	Sturen en beïnvloeden van de groep	168
9.5	Verdieping: De krachtveldanalyse	172
Thema 10	Begeleiden	
10.1	Activiteiten gebieden	176
10.2	Drie niveaus van begeleiden	178
10.3	Begeleidingsstijl	181
10.4	Competenties	183
10.5	Valkuilen bij de begeleiding	187
10.6	Verdieping: Situationeel leiderschap	190
Thema 11	Interventietechnieken	
11.1	Interventies	196
11.2	Toepassen van interventies op vijf niveaus	199
11.3	Interventies op microniveau	202
11.4	Interventiethema's op macroniveau	207
11.5	Verdieping: Provocatieve interventies	209
Thema 12	Activiteiten	
12.1	Het belang van activiteiten	214
12.2	Activiteiten per situatie	217
12.3	Activiteiten afstemmen op doelgroepen	221
12.4	Soorten materialen	223
12.5	Verdieping: Bewegen is beter leren	228
Thema 13	Basistechnieken voor activiteiten	
13.1	Tekenen	234
13.2	Schilderen	237
13.3	Houtbewerking	241
13.4	Textiele werkvormen	244
13.5	Verdieping: Digitale fotografie	250

Thema 14 Doelen behalen met behulp van activiteiten

14.1 Doelen behalen met activiteiten	254
14.2 Activiteiten aanpassen	256
14.3 Activiteiten aanpassen op specifieke groepen	258
14.4 Verdieping: Activiteiten versterken door het combineren van groepen .	264

Thema 15 Didactiek aan de basis

15.1 Didactiek aan de basis	270
15.2 Didactiek algemeen	272
15.3 Didactische werkvormen	274
15.4 Didactische vaardigheden	277
15.5 Pedagogisch klimaat	279
15.6 Verschillende visies op leren/onderwijs	282
15.7 Verdieping: Zeven didactische principes	287

Thema 16 Leerprocessen en leerstijlen

16.1 Leren	292
16.2 Vormen van leren	293
16.3 Visies op leren	294
16.4 Leerprocessen	296
16.5 Manieren van leren	297
16.6 Leerbehoeften	300
16.7 Leerstijlen en leerstijlentesten	301
16.8 De invloed van de leerstijl op leeractiviteiten	306
16.9 Verdieping: Beelddenkers	308

Thema 17 Activerende leeromgeving

17.1 Leren	314
17.2 Leeractiviteiten	315
17.3 Leermiddelen	318
17.4 Leeromgeving	321
17.5 Activerende leeromgeving	322
17.6 Verdieping: Samenwerkend leren	326

Thema 18 Grondbeginselen EHBO

18.1 Toepassen van EHBO	330
18.2 De eerste vijf stappen	332
18.3 Verbandmaterialen en hun toepassing	336
18.4 Basishandelingen	340
18.5 Verdieping: Achtergronden van reanimatie	347

Thema 19 Eerste hulp verlenen

19.1 Hartstilstand en ademstilstand	352
19.2 Bewustzijnsverlies	354
19.3 Bloedingen	357
19.4 Gewrichts- en botletsels	361
19.5 Brandwonden en elektriciteitsletsel	364
19.6 Overige letsels	369
19.7 Verdieping: Letsel bij kinderen	373

Index	375
--------------------	------------

INLEIDING

Angerenstein Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de kwalificatiedossiers van Welzijn en is geschikt voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk.

Angerenstein Welzijn bestaat in de kern uit boeken met theorie. De boeken van Angerenstein Welzijn kennen de volgende opbouw:

Opbouw boeken Angerenstein Welzijn

Profielboeken	Profielboeken
Basisprofielboeken	Basisprofielboeken
Generieke boeken	Basisboeken

Dit boek is een van de twee basisboeken voor het dossier pedagogisch werk. De theorie bestaat uit drie onderdelen:

- 1 basistheorie
- 2 kritische beroepssituatie
- 3 verdiepingstheorie.

Basistheorie

De basistheorie bevat informatie die relevant is voor alle uitstromen van pedagogisch werk. De theorie wordt verlevendigd met voorbeelden uit het welzijnswerkveld. Belangrijke begrippen worden uitgelegd in de tekst en aangeduid met een paarse kleur.

Kritische beroepssituatie (KBS)

In de KBS word je geconfronteerd met een probleemstelling of dilemma waarbij je niet kunt terugvallen op routinematig handelen. Online vind je bij elke KBS aanvullende opdrachten.

Verdiepingstheorie

Elk thema heeft een verdiepende paragraaf waar het thema verder wordt uitgediept.

Daarnaast kent Angerenstein Welzijn enkele online-aanvullingen die beschikbaar zijn via www.angerenstein.nl/welzijn. Het gaat om de volgende aanvullingen:

- verwerkingsopdrachten
- uitdagingen.

Verwerkingsopdrachten

Bij ieder thema horen enkele verwerkingsopdrachten. Deze opdrachten helpen je de informatie uit de theorie te verwerken.

Uitdagingen

Tijdens de uitdaging werk je met meerdere studenten aan een grote opdracht waarbij een beroep gedaan wordt op jouw samenwerkingsvaardigheden en jouw creativiteit. De uitdaging levert altijd een product op dat wordt beoordeeld.

Veel plezier en succes met het werken met Angerenstein Welzijn!

T H E M A

01

METHODISCH HANDELEN EN DOELGERICHT WERKEN

Inhoud thema

1.1 Methodisch handelen

1.2 Cyclisch proces binnen het methodisch handelen

1.3 SMART-doelen

1.4 Verdieping: Verschillende soorten doelen

Jouw belangrijkste taak is professioneel begeleiden. Dit doe je door systematisch en doelgericht te werken. Je weet waarom je iets doet en met welk doel. In je toekomstige beroep werk je altijd met ontwikkelingsdoelen. Zonder doel is het niet duidelijk wat je wilt bereiken. Dan heeft de begeleiding eigenlijk geen zin. In dit thema leer je hoe je een doel formuleert: met de SMART-formule. Verder leer je wat de methodische cyclus is en hoe je deze toepast. In dit thema draait alles om methodisch handelen.

1.1 Methodisch handelen

Als je methodisch handelt, werk je samen met alle betrokkenen bewust en volgens een plan naar een doel toe.

1.1.1 Methodisch handelen in de welzijnssector

Als professional werk je **planmatig**. Dit wil zeggen dat je volgens een bepaalde aanpak toewerkt naar het bereiken van een doel. Die aanpak bespreek je met collega's en met de ouders/verzorgers. Soms ook met het kind. In de kinderopvang handel je dus niet lukraak. Je bent je steeds bewust van wat je doet en hoe je dat doet. Je gaat in het kindercentrum met de peuters op een vast moment naar de toiletten. Dit doe je om hen bewust te maken dat ze op het toilet moeten leren plassen.

1.1.2 Het begrip methodisch handelen

Methodisch handelen wil zeggen dat je professioneel werkt volgens de methodische cyclus. Je handelt weloverwogen en volgens het cyclisch proces. In overleg met de betrokkenen verzamel je informatie en formuleer je de vraagstelling waarvoor oplossingen gezocht worden. Daarna formuleer je met alle betrokkenen de doelen en plannen om die doelen te bereiken. Je kiest met welke middelen je dit doet en de uitvoering van het plan kan beginnen. In de laatste fase evalueer je de doelen die bereikt zijn.

1.1.3 Systematisch handelen en doelgericht handelen

Bij **systematisch handelen** draait het om ordelijk werken, volgens een bepaalde systematiek. Alle stappen of handelingen die je doet, horen bij elkaar. De stappen hebben een logische volgorde. Ze horen bij een uitgewerkt plan. Als je peuters zindelijk wilt maken, neem je ze eerst mee tijdens de vaste 'plasrondes'. Dan zien ze wat de bedoeling is. Maak je die eerste stap niet, maar geef je ze van het ene op het andere moment geen luier meer om, dan is dat niet logisch. Je werkt dus systematisch naar een doel toe. In dit geval is het doel: de peuters zindelijk te maken.